

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLIĞIMIN 1997 YILI İCRAATI

(Temmuz - Aralık 1997)

Prof. Dr. M. Salih YILDIRIM
Devlet Bakanı

BAKANLIĞIMIN 1997 YILI İCRAATI

Prof. Dr. M. Salih YILDIRIM
Devlet Bakanı

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI DÖKÜMANTASYON : Zİ	
YER NO	16-C
DEMİRBAŞ NO	5147

Prof. Dr. M. Salih YILDIRIM
Devlet Bakanı

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ	7
I. 55. Cumhuriyet Hükümetinin GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin Yeniden Yapılandırılması Yönündeki Çalışmaları	11
II. Projenin Geliştirilmesine Yönelik Faaliyetler	13
1. GAP Yüksek Kurulu Siirt Toplantısı	13
2. GAP'ın Sürdürülebilir İnsani Kalkınma Boyutu	14
A. Bölge'nin Yatırıma Açılan Kapısı : Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM)	14
B. Güneydoğu Kadını Kalkınma Hamlesinin Odağında : Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)	16
C. Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden İskânı Çalışması	18
3. "Gelecek Nesillerin Kendi Gereksinimlerini Karşılatabilmeleri İçin": Sürdürülebilir Tarımsal Gelişme Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	20
A. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Demonstrasyonlar	20
B. GAP Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi	20
C. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü	21
III. Gelir ve İstihdam Etkili Projeler	22
1. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projesi	22
2. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü	25
IV. GAP Bölgesi'nde Altyapıya İlişkin Faaliyetler	27
1. GAP Bölgesi Harita İmar Çalışmaları	27
2. GAP Bölgesi İmar Planlama Çalışmaları	28
3. Altyapı Proje Paketi	29
4. GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi (Belediye Yardımları)	30
V. Kültürel Gelişmeye İlişkin Faaliyetler	31
1. Acırlı Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi	31
2. Birecik, Halfeti ve Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenme Projesi	31

3. Birecik ve Karkamış Baraj Gölü Altında Kalacak Yerlerde Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması	32
4. Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması	32
5. Harran Araştırma, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları Projesi	32
VI. GAP'a Uluslararası Katılım	33
1. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi Başkanlığı'nın Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı	33
2. Dünya Bankası (IBRD) Finansmanı ile Yürütülen Projeler	33
3. Avrupa Birliği (EU) ile Mali İşbirliği	35
4. Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ) ile İşbirliği	35
5. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile İşbirliği	35
VII. Tanıtıma İlişkin Faaliyetler	36
1. International Herald Tribune'un Düzenlediği Su Zirvesi	36
2. Üçüncü Atatürk Barajı Su Sporları Şöleni	37
3. Şırnak GAP Kültür ve Spor Haftası	39
4. Hasat Şenlikleri	39
5. "GAP: Güneydoğu'nun Gerçekleşen Rüyası" Belgeseli	40
6. İsrail ile Kırsal Kalkınma Alanında İşbirliği	41
7. Belgeseller	42
8. Bölge'ye Ziyaret Programları ve Yayınlar	42
VIII. Bakanlığımın Devlet-Vatandaş Kucaklaşmasına Yönelik Faaliyetleri	44
1. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi	44
2. Tekerlekli Sandalye Kampanyası	46
SONSÖZ	47

Ö N S Ö Z

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, imkânsız başarıya azimli bir ulusun dünya tarihine adını altın harflerle kazıdığı meşakkatli bir mücadelenin onur verici destanıdır. Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Türk ulusunun makûs talihini yenerek açtığı sayfaya, 75 yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca her Cumhuriyet kuşağı yeni satırlar eklemeyi kendine borç bilmiştir. Topyekûn kalkınma hamlesini şiar edinerek, Ulu Önder'in gösterdiği "muasır medeniyetler seviyesine ulaşma" yolunda her gün adımlar atmak, gelecek nesillere müreffeh yarınlar bırakmanın vazgeçilmez şartıdır.

İnsan unsurunu kalkınma çabalarının merkezine oturtmayı, insana yatırım yapmayı hedefleyen Büyük Önder, Cumhuriyetin sancılı kuruluş yıllarında bile bu hedeften asla şaşmamıştır. Türkiye'nin kalkınma modelini dünyada yegâne kılan da, bu anlayıştır. Türkiye bu hedefe doğru ilerlerken, dünyada kalkınma yaklaşımının geçirdiği değişimin önünde gitmiş, uluslararası literatüre yeni yeni girmeye başlayan "**sürdürülebilir insani kalkınma**" yı çok önceden uygulamaya koymuştur.

Topyekûn kalkınma, yurt sathına yayılmış bir sanayileşme ve eşitlikçi kalkınma hamlesidir. Bu hamle ancak bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesi ile başarıyla sonuçlanabilecektir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin kalkınma hedeflerimizin odağına yerleştirilmesi, bu anlayışın ürünüdür.

Su kaynaklarının değerlendirilmesi amacıyla başlatılan Güneydoğu Anadolu Projesi, süreç içinde, Bölge'yi çağlar öncesindeki mamur ve müreffeh konumuna getirmeyi ve bu konumu yüzyıllarca muhafaza etmeyi amaçlayan, gerek teknik gerekse ekonomik ve sosyal donanımını bu ulvi amaca hasreden bir proje olma noktasına ulaşmıştır. Proje'nin sosyal boyutuna verilen önemin her geçen gün artması, GAP'ı uluslararası platformlarda "sürdürülebilir insani kalkınma"ya örnek gösterilen bir noktaya taşımıştır.

Türkiye Kalkınma Bankası da sanayinin yurt sathına yaygınlaştırılması-
nı, kaynakların kârlılık ve verimlilik hedeflerini gözeterek bir anlayışla yatırı-
ma yönlendirilmesini amaçlayan bankacılık faaliyetleriyle Doğu ve Güney-
doğu Anadolu Bölgeleri'nin kalkınmasında öncelikli yer tutmaktadır.

Güneydoğu Anadolu Projesi ve yöredeki yatırımlara yönelik kredi, dev-
let yardımları, danışmanlık gibi hizmetleri yürütmekle görevli iki kurum
olan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Türkiye Kalkınma Banka-
sı, ilk kez 55. Cumhuriyet Hükümeti döneminde tek bir devlet bakanlığı
çatısı altında toplanmış bulunmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu
Bölgeleri'nin sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalardan kısa sürede
sonuç alınabilmesi için bu yapılanmadan kaynaklanacak güç ve birikim
eşgüdümленerek, kurumların yetki ve sorumluluk alanları kapsamında yo-
ğun mesai harcanmaktadır.

Bu kitapçık, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ne yönelik kurum-
sal faaliyetlerin sadece çalışmaların geneli hakkında fikir verecek bir kıs-
mını, hazırlık aşamasındaki geniş bir proje portföyünün küçük bir bölümü-
nü kapsamaktadır. Bu çalışma, Hükümetimizin göreve geldiği 1997 Tem-
muz ayından 1998 Ocak ayına kadar olan ve icraatımızın sonuçlarını al-
mak bakımından oldukça kısa sayılabilecek süre içinde bile altına imza at-
tığımız önemli başarıları vurgulamayı amaçlamakta; Doğu ve Güneydoğu
Anadolu Bölgeleri'nin kalkınmasında kilit rol oynadığına inandığımız GAP
İdaresi Başkanlığı'nın faaliyetlerinin kısa bir dökümünün yanı sıra devlet-
vatandaş kucaklaşmasına yönelik diğer faaliyetlerimiz arasında önemli
bulduklarımızın da bazılarına yer vermektedir.

Saygılarımla,

Prof. Dr. M. Salih YILDIRIM
Devlet Bakanı

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

I. 55. CUMHURİYET HÜKÜMETİNİN GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALARI

Hükümetimiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sorunlarının çözülmesi yolunda kalıcı ve anlamlı adımlar atmaya kararlıdır. Dünyada entegre bölgesel kalkınma alanında örnek gösterilen Güneydoğu Anadolu Projesinin uygulanmasında karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek ve bu Projenin Bölge'ye saçtığı umut ışıklarını güçlendirmek öncelikli hedeflerimizin başında yer almaktadır. Görevi devraldığım günden bu yana, Hükümetimizin bu hedefine varma yolunda ciddi mesafeler kat edilmiştir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kuruluş ve görevleri hakkındaki 388 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname GAP İdaresi'ni, Güneydoğu Anadolu Projesini planlamak, Bölge içindeki faaliyetleri yönlendirmek ve ilgili kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlamakla görevlendirmiştir. Ancak GAP İdaresi, bu görevleri yerine getirebilmesini mümkün kılacak araçlardan yoksundur. 388 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile GAP'ın gerçekleşmesi için plan, program ve proje yapmakla görevlendirilmiş olan GAP İdaresi'nin yaptığı çalışmaların uygulamaya geçince yansıtılamaması, İdare'nin bu görevlere uyumlu yetkilerle donatılmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Entegrasyon perspektifi doğrultusunda İdare'nin bugüne kadarki çalışmalarıyla üretilmiş bulunan proje stoğu ve program altyapısı, bu yetki ve etkinlik kısıtlılığı ve finans güçlükleri nedeniyle arzu edilen düzeyde uygulama imkânına kavuşamamıştır. GAP İdaresi tarafından hazırlanan plan ve programlar ve oluşturulan diğer eşgüdüm araçları tavsiye niteliğini aşmamakta, bağlayıcı ve yönlendirici niteliği bulunmamaktadır.

Yukarıda belirtilen eksiklikleri gidermek amacıyla, Bakanlığımca "Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır. Bu Kanun Tasa-

rısı ile bölgesel plan ve program yapmanın ötesinde, uygulamayı yönlendirmek, koordine etmek ve izlemeyi etkin bir biçimde yapabilmek için yetki, organizasyonel yapı ve finansman darboğazının aşılması hedeflenmektedir. Ayrıca, bu tasarı ile İdare'nin merkezinin Şanlıurfa İlinde olması planlanmakta; böylece uygulayıcı bir kuruluş haline dönüşecek olan İdarenin faaliyetlerinin yerinde yapılması yaklaşımı benimsenmekte ve en önemli sorunumuz olan finansman darboğazının aşılması hedeflenmektedir.

Sayın Başbakanımızın yakın alakalarıyla ve Maliye Bakanımızın da konuya duyarlı yaklaşımları sonucu GAP İdaresi'nin finansman sorunlarına çözüm olabilmesi amacıyla ek bütçeden 585 milyar TL.lik bir kaynak aktarımı Kasım 1997'de gerçekleştirilmiştir.

Hükümetimiz, GAP İdaresi'nin yeniden yapılandırılmasının süreci içinde çözüme ulaştırılabileceğinden hareketle, GAP İdaresi Başkanlığı'nın Proje'nin genişleyen hedeflerine uygun parasal kaynaklara kavuşturulması için daha kısa vadeli çözüm yollarını da gündeme getirmiştir. Bu amaçla yönelik olarak atılan ilk adım, 11 Aralık 1997 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda oylanarak kabul edilen ve 14 Aralık 1997'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4314 sayılı "Güneydoğu Anadolu Bölge İdaresi ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" olmuştur. 388 sayılı KHK'nın "Harcamalar" başlıklı 9. Maddesinde değişiklik yapan bu bir maddelik yasa, GAP İdaresi'ne dış hibe ve kredi kullanma olanağı sağlamaktadır.

Sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin değil, ülkemizin yarınlarını aydınlatacak GAP'ın yönlendirici ve yürütücüsü olarak görülen GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin yeni bir yaklaşım ve katılımcı bir anlayışla ele alınması, sorunların üstesinden gelinmesinde önemli bir ilk adım olacaktır.

II. PROJENİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK FAALİYETLER

1. GAP YÜKSEK KURULU SİİRT TOPLANTISI

Başbakanımız Sayın Mesut YILMAZ'ın başkanlığında, ilgili Bakanların katılımıyla 16 Eylül 1997 tarihinde Siirt'te toplanan GAP Yüksek Kurulu, Hükümetimiz açısından Güneydoğu Anadolu'nun sorunlarının kaynağına inilmesini, çözüm önerilerinin gerçekçi ve kalıcı olmasını amaçlayan; gerek gündemi gerekse sonuçları açısından değerlendirildiğinde anlamlı ve verimli bir toplantı olmuştur. Devletimizin yeniden yapılanmasına yönelik reform çalışmalarıyla paralellik içinde, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın Teşkilat Yasası gündemin başlıca maddesi olmuştur. GAP, yalnızca Bakanlığımın yetki alanına giren Bölge'nin değil, ülkemizin mak(s) kaderini yenmek için Yüce Ulusumuzun elindeki en önemli araçlardan biridir. Bu aracı kullanacak olan yapılanmayı muktedir kılmak, Hükümetimizin öncelikli hedefi olagelmiştir. Yüksek Kurul Toplantısında, bu çerçevede GAP İdaresi Teşkilat Yasası üzerinde çalışmalar yapılması, İdare'nin

GAP Yüksek Kurulu Toplantısı-Siirt

yetki ve finansman açısından güçlendirilmesi, 1998 yılı yatırım ödeneklerinin gözden geçirilerek GAP Yüksek Kurulu'na sunulması ve Şanlıurfa-Gaziantep otoyolunun ihale işlemlerinin hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

2. GAP'IN SÜRDÜRÜLEBİLİR İNSANİ KALKINMA BOYUTU

GAP'ta sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında üç temel noktanın önemi ortaya çıkmaktadır.

- Kamu yatırımları ve bunların kalkınmaya en iyi şekilde aktarılması;
- Özel sektör yatırımlarının desteklenmesi;
- Halkın etkin katılımı.

Bu üç hedefe varmak için yapılan çalışmalar aşağıdaki başlıklar altında özetlenmektedir.

A) BÖLGE'NİN YATIRIMA AÇILAN KAPISI: GİRİŞİMCİ DESTEKLEME VE YÖNLENDİRME MERKEZLERİ (GAP-GİDEM)

GAP'ın sınai kalkınma hedefleri yerel hammaddeleri kullanan, ihtiyaca yönelik sanayileri belirlemek, geliştirmek, teşvik etmek, her ilde en az bir tane stratejik sanayi kurmak ve yerel girişimciyi özendirme, Bölge'de gerekli sanayi altyapısının oluşturulması süreci başarıyla yürütülmektedir. Öyle ki, sadece Bölge'den değil, Türkiye'nin dört bir yanından ve uluslararası platformdan sermaye sahipleri için GAP Bölgesi gerek altyapı yatırımları gerekse yeni iş alanlarıyla cazip bir yatırım alanı haline gelmiştir. GAP topyekûn kalkınmayı hedeflediğinden, düzenli büyüme, yerleşme ve gelişme bu Projenin hayata geçirmeyi amaçladıkları arasındadır. GAP'ın yarattığı ekonomik ve sosyal canlılık şimdiden meyvelerini vermeye başlamıştır. GAP'ın etkisiyle oluşan yatırım ortamını değerlendirmek, potansiyel girişimcileri Bölge'ye çekebilmek için Bölge'de ve yurt çapında faaliyette bulunmak, girişimcilerin gereksindikleri bilgiye ulaşmalarını sağlamak, yönlendirme ve koordinasyon çalışmalarını sürdürmek amacıyla Hükümetimiz döneminde GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM) kurulmuştur. Bu önemli atılım, Bölge'de atıl birikimlerin yatırıma dönüşmesini ve yatırımların kurumsal çerçevede ele alınmasını sağlamaya daha şimdiden başlamıştır.

Urfa GAP-GİDEM Açılış Töreni

Bakanlığımız döneminde kaydedilen gelişmeler arasında baş sıralarda yer alan GAP-GİDEM, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve GAP İdaresi işbirliği ile yürütülmekte olup, geniş bir destek tabanına sahiptir. 13-15 Eylül 1997 tarihleri arasında Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde faaliyete başlayan GAP-GİDEM, kuruluşunda ilgili illerin Ticaret ve Sanayi Odaları, Ziraat Leasing, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Kalkınma Bankası (TKB)'nin etkin desteğini almıştır.

B) GÜNEYDOĞU KADINI KALKINMA HAMLESİNİN ODAĞINDA: ÇOK AMAÇLI TOPLUM MERKEZLERİ (ÇATOM)

GAP, sosyal hedeflerin her geçen gün ön plana çıkartıldığı, yüzü insana dönük, insanımızın yüzünü güldürmeye dönük bir projedir. GAP'ın en önemli çıktılarında biri de, diğer toplum kesimlerine göre az gelişmişliğin doğurduğu sorunlardan daha fazla etkilenen kadın nüfusunun durumunun iyileştirilmesi olacaktır. Toplumdaki eşitsizlikleri gidermeyi amaçlayan tüm büyük kalkınma projelerinde olduğu gibi GAP'ın hedefi de kadının durumunun iyileştirilmesidir. Bölge kadınının içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel koşulların, yaşadığı sorunların ve nedenlerinin, beklenti, istek ve tutumlarının belirlenerek, statüsünün yükseltilmesi ve toplumun eşit ve katılımcı bir üyesi haline getirilmesi bizim için hayati önemdedir. Kadının durumu iyileştirilmeden toplum kalkınmaz; kadında toplumun bir bireyi olduğu bilinci geliştirilmeden, kadın üretime katılmadan kalkınma eksik kalmaya mahkûmdur. Kadının ekonomik girişkenliğinin özendirilmesi; bilgi, teknoloji ve krediye ulaşabilirliğinin sağlanması; kadın istihdamını sağlayacak koşulların mutlaka yaratılması gereklidir.

Hükümetimizce, Güneydoğu Bölgesinin en büyük sorunu olarak görülen anarşi ve terör ortamını besleyen etkenlerin kaldırılmasında, gençlerin terör batağından kurtarılmasında en önemli rol Bölge kadınına düşmektedir. Gelecek kuşaklarda yurt ve ulus bilincini yerleştirecek olanlar, gençliği Ulu Önder Atatürk'ün gösterdiği hedeflere yönlendirecek olanlar öncelikle Güneydoğulu analardır. Yüce Önder'in belirttiği gibi, kadınlarını eğitmeyen bir ulus, geri kalmaya mahkûmdur.

Bu bilinçle kurulan "Çok Amaçlı Toplum Merkezleri-ÇATOM"lar, Bölge'de kalkınma sürecinin hızlandırılması ve toplumsal yapıdan kaynaklanan sorunlara çözüm getirilmesi amacıyla hazırlanan "GAP Sosyal Eylem Planı"nın başlıca uygulama araçlarıdır. Bu planda öngörülen politika hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik ÇATOM projesi; Bölge'de aydınlık bir gelecek için önşartın Bölge kadınının sağlıklı, mutlu ve başarılı olması gerektiği gerçeğinden yola çıkmıştır. Kalkınmanın insani boyutunu ön plana

çıkaran çağdaş "sürdürülebilir insani gelişme" yaklaşımıyla örtüşen hedefleri, bu projenin, başta BM olmak üzere uluslararası örgüt ve kuruluşların desteğini ve finansman katkısını almasını sağlamıştır. Bu uluslararası katkı dışında, "GAP Sosyal Eylem Planı"nın temel ilkelerine uygun olarak, Bölge valilikleri, İş ve İşçi Bulma Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun da desteği alınmıştır.

ÇATOM'lar konusunda 54. Cumhuriyet Hükümeti döneminde başlatılan çalışmalara Bakanlığım döneminde büyük önem verilmiştir. Bu projenin başlıca hedeflerini gerçekleştirmeye dönük programları, iki ana başlık altında toplanabilir; sosyal programlar ve gelir getirici beceri kazandırmaya yönelik programlar. ÇATOM'larda, **sosyal programlar kapsamında** okuma-yazma kursları, sağlık eğitimi, ev ekonomisi ve beslenme eğitimi, biçki-dikiş-nakış gibi el sanatları kursları ve poliklinik hizmetleri verilmekte; ayrıca toplum içinde dayanışma duygusunu geliştirici toplu sosyal faaliyetlere yer verilmektedir. **Gelir getirici programlar kapsamında** tarımsal yayım, halı ve kilim dokumacılığı ve Oltu Taşı işlemeciliği gibi alanlarda beceri geliştirme kursları düzenlenmiştir. 1996-1997 döneminde 7 ÇATOM'da sosyal ve gelir getirici programlar kapsamında toplam 1.800 genç kız ve kadına ulaşılmıştır.

Pilot uygulama olarak başlatılan ÇATOM'ların 2000'li yıllarda kurumsallaşarak, sivil toplum örgütlerinin desteğiyle yarı özerk bir yapı ve kimliğe kavuşmasını hedeflenmektedir. Bakanlığımızın amacı, Bölgenin tüm illerinin gecekondulu mahallelerinde ve merkezlik potansiyeline sahip köylerinde ÇATOM kurulması; ÇATOM'ların katılımcı toplumsal kalkınma merkezlerine dönüşümünün sağlanmasıdır.

ÇATOM Açılışı

C) BİRECİK BARAJI'NDAN ETKİLENEN NÜFUSUN YENİDEN İSKÂNİ ÇALIŞMASI

Hükümetimiz baraj göl aynası altında kalacak ya da gelişmelerden kısmen etkilenecek yerleşim birimlerindeki halkın mağdur olmamasına ve katılımcı yeniden yerleşime büyük önem vermektedir. GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı-Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliği ile 1996 yılında 29 alt projeden oluşan "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma Programı" hazırlanmıştır. Bu 29 projeden birini de, katılımcı bir anlayışla, Birecik Barajı suları altında kalacak ya da kısmen etkilenecek yerleşim birimlerindeki halkın yeniden yeniden yerleştirilmesine; sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan yeni bir yaşama uyumlarını kolaylaştırmayı

amaçlayan “Şanlıurfa, Halfeti'de Kırsal-Kentsel Entegrasyon için Yardım ve Toplum Kalkınması Programları” projesi oluşturmaktadır. Bakanlığımız döneminde, 1997 Ağustos'unda GAP İdaresi'nce başlatılan proje, multi disiplinler bir ekip tarafından yürütülmektedir.

Proje kapsamında aşağıdaki faaliyetler yürütülmektedir:

- Etkilenen nüfusun sosyo-ekonomik durumunu, önceliklerini, ihtiyaç ve tercihlerini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılması,
- Halkın tercihleri doğrultusunda Bölge içinde yerleşime uygun yeni yerlerin belirlenmesi, uygun alternatif yerleşim yerlerinin halkın onayına sunulması,
- Yeni yerleşimin kurulması, yeniden yerleştirme, sosyal hizmetler ve istihdam konularını içeren bir plan, program hazırlanması,
- Halkın projenin aşamaları konusunda sürekli bilgilendirileceği bir İletişim ve Danışma Merkezinin ve özellikle kadınlara yönelik eğitim hizmetlerinin verileceği Çok Amaçlı Toplum Merkezi kurulması. Her iki merkez de Halfeti'de kurulmuş bulunmaktadır,
- Yörede ekonomiyi canlandırmada yol gösterecek bir ekonomik planlamanın gerçekleştirilmesi,
- Kamulaştırma bedellerini alanların bu paraları üretken ve gelir getirici alanlara yatırmalarını sağlayacak danışma ve yönlendirme hizmetlerinin verilmesi, insanların ortaklaşa yatırımlar yapmalarının özendirilmesi,
- Meslek kazandırıcı eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması.

Projenin Bakanlığımızca önem verilen bir özelliği, sözkonusu yerleşim birimlerinde yaşayan halkın sadece mekânsal anlamda yer değiştirmesini değil, yeni bir yaşam biçimine uyum sağlamasını hedeflemesidir. Proje, devlet eliyle iskân projesi olmayıp, Bakanlığımızın üzerinde önemle durduğu özelliklere haiz, katılımcı bir yaklaşımla halkın yeniden yerleşme sürecine yardımcı olma projesidir.

3. "GELECEK NESİLLERİN KENDİ GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAYABİLMELERİ İÇİN": SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMSAL GELİŞME ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

A) GAP BÖLGESİ'NDE TARIMSAL DEMONSTRASYONLAR

GAP tamamlandığında Bölge, tarıma dayalı bir ihracat merkezi haline gelecektir. Sulamaların, hayvancılığın, ormancılığın ve balıkçılığın geliştirilmesi hedeflenmektedir. Sulu tarım Bölge'nin tarımsal üretim miktarında artış sağlamakla kalmayacak, ürün deseninin de sanayi ürünleri lehine değişmesine yol açacaktır. Proje'nin temel hedefi, tarıma dayalı ekonominin sanayileşme sürecine entegre edilmesidir. Bu hedefe doğru Bakanlığımız döneminde önemli adımlar atılmıştır.

GAP kapsamında, sulu tarım yapan çiftçilere yeni sulama metodlarının öğretilmesi ve tanıtılması amacıyla, firmalardan temin edilen sulama ekipmanları, sözleşme karşılığı, seçilen örnek çiftçilere bir veya iki yıllığına verilmektedir. Kurulan tesislerin işletilmesinde gereken yardım ayrıca sağlanmaktadır. Böylece örnek teşkil edecek işletmelerin kurulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Mardin İli Kızıltepe İlçesi'nde 5 adet, Şanlıurfa İli genelinde 3 adet olmak üzere toplam 8 adet çiftçi arazisine damla-sulama sistemi kurulmuş ve bu şekilde demonstrasyon çalışması faaliyete geçirilmiştir.

GAP Bölgesi'nde hayvancılığı desteklemek amacıyla yem bitkisi ekim demonstrasyonu da denilebilecek yem bitkileri ekimini özendirme çalışması yapılmaktadır. Siirt İli Uluköy mevkiinde korunga, fiğ ve yonca ekimi yapılması için gerekli tohumlar ve gübre alımı GAP İdaresi Başkanlığı'nca yapılmıştır.

B) 1. GAP SULAMA SİSTEMLERİNİN İŞLETME, BAKIM VE YÖNETİMİ (MOM) PROJESİ

Üç aşamadan oluşan GAP Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi ile; su kullanımını maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye

olan kötü etkilerinin en aza indirilmesi; sulama sistemini oluşturan fiziksel altyapının, zaman içerisinde değişim gösterecek üç faktöre (su varlığı, iklim koşulları, bitki deseni) uyumunu sağlayacak uygun yönetimin belirlenmesi; yönetim kurallarının hem normal rejimde hem de beklenmedik olaylarda sistemin bütün elemanlarına uygulanması; fiziksel alt yapının devamlı ve tam randımanlı çalışabilmesi için işletmenin performansının düzenli kılınması amaçlanmaktadır. 1995'te tamamlanan projenin "Tanımlama" aşamasından sonra, projenin ikinci ve üçüncü aşamalarının birlikte yürütülmesi öngörülmüş ve uygulamaya Bakanlığımız döneminde, Ekim 1997 itibariyle başlanmıştır.

Söz konusu proje kapsamında Gaziantep, Adıyaman ve Diyarbakır'da sulamaya açılan ve yeni açılacak sulama alanlarında incelemeler ve MOM Projesi'nin Bölge'deki Çalışma Grubu'na yönelik, bugüne kadar yapılan çalışmalar hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır.

C) GAP BÖLGESİ'NDE TARIMSAL MEKANİZASYON GEREKSİNİMLERİ ETÜDÜ

GAP Bölgesi'nde makinalaşma düzeyi oldukça düşüktür. Şanlıurfa İli'nin mevcut makinalaşma düzeyi Bölge ortalamasının üstünde olmasına rağmen yeterli değildir. Sulamanın gelişmesine paralel olarak, tarım makinalarına olan talep ve ihtiyaç daha da artacaktır. Ancak tarım makinaları pahalı yatırımlar olduğu için edinimi de kolay değildir.

Bu nedenle, GAP Bölgesi içindeki sulanacak ve sulanmayacak alanları kapsayan bu proje ile; GAP Bölgesi için alternatif mekanizasyon sistemlerinin ve bunlara uygun makinaların saptanması; edinim ve kullanım modellerinin geliştirilmesi, mekanizasyon araçları üretiminin planlanması, ihtiyaç duyulacak bakım onarım istasyonlarının belirlenmesi ve GAP Bölgesi'nde kurulması düşünülen Tarımsal Mekanizasyon Merkezi'nin organizasyonu amaçlanmış olup, I. Aşaması tamamlanmıştır. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü Projesi'nin II. Aşaması olan "Ortak Makine Kullanımı Pilot Uygulama Projesi"ne Mart 1997'de başlanmıştır.

III. GELİR VE İSTİHDAM ETKİLİ PROJELER

1. *SULAMA DIŞI ALANLARDA HALKIN GELİR DÜZEYİNİN ARTIRILMASI PROJESİ*

GAP Bölgesi halkının sosyo-ekonomik gelişimini ve bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmayı hedefleyen GAP kapsamında, sulama dışı alanlarda yaşayanların gelir düzeyini yükseltmeyi amaçlayan projeler de geliştirilmiştir.

a) *Antepfıstığı Örnek Bahçelerinin Kurulması Çalışması*: GAP İdaresi finansörlüğünde, Mardin İli Tarım İl Müdürlüğü tarafından seçilen Ömerli İlçesi'nde 11, Dargeçit İlçesi'nde 2 ve Midyat İlçesi'nde 18 olmak üzere toplam 31 çiftçiye ait 383 dönüm alanda sık dikim esasına göre, örnek antepfıstığı bahçeleri tesis edilmiştir.

b) *Yabani Ağaçların Aşılınması*: GAP İdaresi finansörlüğünde, Mardin Tarım İl Müdürlüğü ile ortaklaşa yapılan çalışma neticesinde, il genelinde tespit edilen 151 bin adet bittim ağacı aşılınmıştır. Bu çalışma için gerekli olan aşı çubuğu, rafya, makas vb. malzemeler de GAP İdaresi Başkanlığı tarafından temin edilmiştir. Haziran 1997'de başlayan aşılama çalışmalarının neticesinde, ağaçlar yaşlarına göre değişmekle birlikte ortalama 4-5 yıl sonra meyveye yatacaklardır.

c) *Örnek Mantar Yetiştiriciliği*: Adıyaman ve Mardin illerinde yapılacak örnek mantar üretimi için toplam 20 ton kompost alınmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı tarafından alınan kompostlar, Tarım İl Müdürlükleri kanalıyla, Eylül 1997'de Adıyaman'da, Gölbaşı, Sincik, Kâhta, Samsat, Besni ve Merkez ilçelerinden 12 ve Mardin'de Dargeçit, Midyat, Ömerli, Savur, Merkez, Mazıdağı ve Derik ilçelerinden 12 olmak üzere toplam 24 çiftçiye dağıtılarak mantar üretimine başlanmış, üretilen mantarlar satışa sunulmuştur.

d) *Arıcılık*: Mardin İli genelinde arıcılığın geliştirilmesi ve ek gelir getiren faaliyetler kapsamında çiftçiye katkı sağlanması amacıyla başlanan çalışmada, GAP İdaresi finansörlüğünde ve Tarım İl Müdürlüğü kanalıyla, 100 önder çiftçiye 10'ar adet kovandan toplam 1000 adet kovan, Merkez, Savur, Derik, Yeşilli, Dargeçit, Kızıltepe, Midyat ve Ömerli ilçelerinde dağıtılmıştır. Temmuz ayında dağıtılan bu kovanlardan elde edilen ilk ürünler, 6 Ekim 1997'de yapılan Mardin İli Hasat Şenlikleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve en iyi ürünü elde eden çiftçiler ödüllendirilmişlerdir.

e) *Su İrünleri Projesi*: GAP İdaresi ile DSİ Genel Müdürlüğü arasında Mardin'in Savur İlçesi ve Derik-Dumluca'da "Kültür Balıkçılığı Tesislerinin Planlanması, Projelendirilmesi, İnşaatı ve Donanımı" için İşbirliği Protokolü, 28.02.1997 tarihinde imzalanmıştır. Protokol kapsamında başlatılan, Savur İlçesi'nde Savur Çayı üzerinde Hamzaağa mevki civarında kurulacak olan ve 6 havuzdan oluşan Kültür Balıkçılığı Tesisi (sazan ve deneme amaçlı alabalık üretme tesisi) çalışmaları devam etmektedir.

DSİ X. Bölge Müdürlüğü'nce, tesisin kurulacağı yerde yol yapımı tamamlanmış; ayrıntılı su analizleri, toprak etüdüleri ve alanın 1/500'lük vaziyet planları yapılmış olup, yıllık kapasiteleri 5'er ton olan havuzların kazı işleri tamamlanmıştır. Monk yapılarının betonlanması, su dağıtım ve drenaj şebekelerinin inşaatı ile bekçi evi ve yem deposu tadilatı için GAP İdaresi Başkanlığı gerekli olan 20 milyar TL'yi DSİ X.Bölge Müdürlüğü hesabına aktarmıştır. Havuzların yapımı tamamlanarak teslim alınmış olup 1998 yılı balık yetiştirme sezonunda havuzlara balık atımına başlanacaktır.

f) Yüksek Tünel Örnek Çalışması: Bölge ikliminin erkenciliğe yatkın olması nedeniyle üreticilerin teşvik edilmesi ve sebze tarımının yaygınlaştırılması amacıyla Şanlıurfa-Harran Ovası'nda Şanlıurfa Valiliği ile ortak bir çalışmaya girilmiştir. Bu çalışma ile Harran Ovası'nda, örnek ve önder niteliğe sahip seçilen 7 çiftçiye, amacı fide yetiştiriciliği olan, 85 metrekarelik 7 adet örnek yüksek tünel kurulmuştur. Kapalı ve kontrollü bir ortamda fide-lerin yetiştirilmesi hedeflenen çalışma kapsamında, GAP İdaresi tarafından yürütülen Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi çıktılarından elde edilen ve Bölge'ye en uygun fide çeşitlerinin kullanılması sağlanmıştır.

g) Örnek Bahçelerin Tesisi: Güz dönemi çalışmaları kapsamında Kasım ayı içerisinde Tarım İl Müdürlüğü kanalıyla belirlenen toplam 948 adet çiftçiye fidan dağıtılmıştır. (Bkz. Tablo)

Ayrıca Bakanlığımızca Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hayvancılığı desteklemek amacıyla yem bitkilerini özendirilmeye yönelik çalışmalara ağırlık verilmektedir. Siirt İli Uluköy mevkiinde 100 ortaklı 500 da'lık kooperatif sahasında korunga, fiğ ve yonca ekimi yaptırılmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı tarafından alınan tohumlar ve gübre Tarım İl müdürlüğü kanalıyla çiftçilere ulaştırılmıştır.

2. AĞAÇLANDIRMA VE EROZYON KONTROLÜ

GAP Bölgesi'nde gerek istihdam artıran, gerekse toprak ve su kaynaklarını koruma amaçlı ormancılık faaliyetlerinin ve erozyon kontrol çalışmalarının yoğunlaştırılması konusunda, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Orman Bakanlığı ve TEMA Vakfı'nın ortak çalışmaları sonucunda Bölge'de; Ormancılık, Ağaç Tarımı Uygulama, Tarım Dışı Alanları Ağaçlandırma, Mera Islahı, Kırsal Kalkınma Projesi, Tuza Dayanıklı Ağaçlandırma, Sulama ve Drenaj Kanalları Boyunca Galeri Ağaçlandırması, Atatürk Barajı Çevresinde 1000 ha'lık Alanda Ağaçlandırma, Arboratum Tesisi oluşturulması ve Bölge'nin fidan ihtiyacının karşılanması için Ceylanpınar'da Fidanlık Tesisi konularında ön inceleme yapılarak konu ile ilgili 9 adet proje profili geliştirilmiştir.

	Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Kilis	Mardin	Sırt	Şanlıurfa	Şırnak	Dağıtılan Fidan TOPLAM	Fidan Alan Çiftçi TOPLAM
Badem Fidanı	37 çiftçi 5 440 adet	28 çiftçi 2 120 adet	49 çiftçi 9 800 adet	(-)	12 çiftçi 2 400 adet	19 çiftçi 3 600 adet	(-)	11 çiftçi 3 000 adet	26 360	156
Antepfıstığı Fidanı	147 çiftçi 27 480 adet	34 çiftçi 3 880 adet	130 çiftçi 26 000 adet	118 çiftçi 23 600 adet	85 çiftçi 14 640 adet	52 çiftçi 10 400 adet	(-)	71 çiftçi 10 300 adet	116 300	637
Zeytin Fidanı	(-)	(-)	(-)	(-)	15 çiftçi 4 200 adet	(-)	(-)	(-)	4 200	15
Kiraz Fidanı	(-)	(-)	(-)	(-)	8 çiftçi 500 adet	(-)	(-)	(-)	500	8
Kapari Fidanı	5 çiftçi 4 000 adet	2 çiftçi 2 000 adet	60 çiftçi 64 000 adet	(-)	(-)	(-)	3 çiftçi 3 000 adet	(-)	73 000	70
İncir Fidanı	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	31 çiftçi 2 870 adet	2 870	31
Nar Fidanı	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	31 çiftçi 2 000 adet	2 000	31
TOPLAM	189 çiftçi 36 920 adet	64 çiftçi 8 000 adet	239 çiftçi 99 800 adet	118 çiftçi 23 600 adet	120 çiftçi 21 740 adet	71 çiftçi 14 000 adet	3 çiftçi 3 000 adet	144 çiftçi 18 170 adet	225 230	948

**BAKANLIĞIM DÖNEMİNDE GAP BÖLGESİ'NDE
ÇİFTÇİLERE DAĞITILAN FIDANLAR
(Temmuz 1997-Ocak 1998)**

IV.GAP BÖLGESİ'NDE ALTYAPIYA İLİŞKİN FAALİYETLER

1. GAP BÖLGESİ HARİTA ÇALIŞMALARI

GAP İdaresi bir program dahilinde Bölge yerleşmelerinin harita altyapısını tamamlamaya çalışmaktadır. Halen Bölge belediyelerinin % 76'sının halihazır haritası alınmış durumdadır. Bugüne kadar İdare tarafından 40 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi Kampus Alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havaalanı Sahası olmak üzere toplam 30 bin ha'nın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

Kayabağlar (Siirt), Acırlı (Mardin), Salkım, Yeşildere (Gaziantep), Gelin-kaya (Mardin) yerleşmelerine ait halihazır harita alımı işleri tamamlanıp onaylanmıştır.

Ayrıca, Köseceli, Suvarlı (Adıyaman), Beğendik, Pervari, Şirvan (Siirt), Merkez, Beytüşşebap, Cizre, İdil, Uludere (Şırnak) yerleşmelerine ait halihazır harita alımı işleri de GAP İdaresi tarafından, **Ekim 1997**'de ihale edilmiş ve çalışmalara başlanmıştır.

Bu halihazır harita alımı işlerinden ayrı olarak GAP İdaresi tarafından, Diyarbakır metropolitan alanı ve yakın çevresi harita işi de sayısal fotogrametrik yöntemi ile gerçekleştirilmek üzere ihale edilmiş ve Mart 1997'de işe başlanmış bulunmaktadır. Toplam fotoğraf alanı 78 204 ha olup, 1/1000 ve 1/5000 ölçekli sayısal fotogrametrik harita alanı 68 864 ha'dır. İş 22 ayda tamamlanacak, 113 pafta 1/5000, 1 812 pafta da 1/1000 ölçekli harita üretilecektir. Bölge'ye ait hava fotoğraflarının çekimi tamamlanmıştır.

GAP Bölgesi Çevre Yönetimi ve Planlama çalışmalarında teknik bir altyapı amaçlanarak Coğrafi Bilgi Sistemi kullanımı hedeflenmektedir. Bu amaçla, Birecik Barajı'na yönelik çalışmalarda coğrafi bilgi sistemi ve uzaktan algılama yönteminin kullanımına başlanmıştır.

2. GAP BÖLGESİ İMAR PLANLAMA ÇALIŞMALARI

Ekim 1997 tarihi itibariyle Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki 9 ilde, ikisi büyükşehir belediyesi olmak üzere toplam 174 belediyede mevcut altyapının iyileştirilmesi ile, muhtemel nüfus artışına yeterli olacak alt-yapılı kentsel yerleşme alanlarının düzenlenmesi GAP İdaresi Başkanlığı'nın önem verdiği konuların başında gelmektedir. Bu amaçla GAP Master planı kapsamında, yüksek gelişme potansiyeline sahip kentlerin 1/5000 ölçekli nazım imar planları ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planları yaptırılmış ya da yaptırılmaktadır.

Bu doğrultuda, Bölge belediyelerinde, imar planı konusunda büyük ölçüde bir sorun bulunmadığı söylenebilir. 174 belediyeden 140 adedinin (% 80) imar planı mevcuttur. Bunlardan 31 adedi GAP İdaresi tarafından yaptırılmıştır. İdare tarafından 1996 yılı sonuna kadar ihale edilen, Eski-köy, İnlice (Adıyaman), İslahiye, Boğaziçi (Gaziantep), Girmeli, Dikmen, Kılavuz ve Sümer (Mardin) belediyelerinin imar planı çalışmasına devam edilmektedir.

Ayrıca, yine aynı kapsamda, Salkım, Yeşildere (Gaziantep), Gelinkaya (Mardin) ve Kayabağlar (Siirt) belediyelerinin imar planları ise 14 Ekim 1997'de ihale edilmiş, çalışmalara başlanmıştır.

Ayrıca, 1995 yılında ihale edilen Karaköprü (Şanlıurfa) imar planı çalışması GAP İdaresi'nce yürütülen katılımcı imar planlaması uygulamasının ilk örneğini teşkil etmektedir. 1/5000 ve 1/1000 ölçekli taslaklar; halk, ilgili kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin katıldıkları değişik toplantılarda tartışılarak gerçekleştirilmiş ve tamamlandıktan sonra, 13 Ağustos 1997 tarihinde GAP İdaresi'nce onaylanmıştır. Şanlıurfa Kenti'nin yakınında küçük bir belde olmasına rağmen, kentin potansiyel gelişme alanında olması nedeniyle önem arzeden Karaköprü'nün GAP İdaresi açısından bir diğer önemi ise, katılımcı planlamanın ilk örneği olmasıdır.

Planın onaylandığı 13 Ağustos 1997 tarihinden günümüze kadar geçen sürede, Karaköprü İmar Planı, 3194 sayılı İmar Kanunu gereği, Belediyesi'nde 1 ay askıda tutulmuş ve GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü aracılı-

ğıyla, 25 adet itirazın olduğu öğrenilmiştir. Yine GAP İdaresi'nce yaptırılan yaklaşık aynı büyüklükteki Adıyaman İmar Planı'na 150 civarında itirazın olduğu dikkate alındığında (planlama alanının % 90'ı boş olan Karaköprü İmar Planı ile % 90'ı yapılaşmış olan Adıyaman İmar Planı'nın bu nitelikleri göz ardı edilerek), halka danışılmasının, planlama sürecine halkın doğrudan katılımının sağlanmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

3. ACİL ALTYAPI PROJE PAKETİ

Proje ile; GAP Yüksek Kurulu talimatları gereğince yapılan saha çalışması sonucunda GAP Bölgesi yerleşmelerinde acil olarak yapımı gereken içmesuyu, kanalizasyon, arıtma, yağmursuyu drenajı, dere ıslahı, gibi altyapı yatırımlarının tamamlanması amaçlanmıştır.

İç göç nedeniyle GAP Bölgesi'nde nüfusu hızla artan il, ilçe merkezleriyle beldelerin, insan sağlığını tehdit eden unsurları ortadan kaldırarak hayati öneme haiz altyapı sorunlarını acilen çözmek üzere kanalizasyon-pissu arıtma tesisi yatırımlarının yapılması projenin başlıca amacıdır.

Bu nedenle kanalizasyon ve arıtma tesisi inşaatları, buldukları ilçelerdeki evsel ve endüstriyel atıksuların mecra içine alınmasını, bilahare bunların ilçe dışına tesis edilecek bir arıtma ünitesinde arıtıldıktan sonra alıcı ortama uygun şekilde deşarjını amaçlamaktadır.

Bu kapsamda, halen devam etmekte olan 20 yerleşim birimine ait Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Etüt-Proje ve Mühendislik Hizmetleri ile Ceylanpınar, Akçakale, Kâhta Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi inşaatına ilaveten, Hazro (Diyarbakır), Gökçe (Mardin), Aydınlar, Baykan, Eruh, Gökçebağ (Siirt) ve Güçlükonak (Şırnak) olmak üzere 7 yerleşmeye ait Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Etüt-Proje ve Mühendislik Hizmetleri ile Siirt-Merkez'in Atıksu Arıtma Tesisi Projesi, GAP İdaresi tarafından **Ekim 1997**'de ihale edilmiştir.

4. GAP BÖLGESİ'NDEKİ YERLEŞMELERDE ORTAYA ÇIKACAK ACİL ALTYAPI SORUNLARININ ÇÖZÜLMESİ (BELEDİYE YARDIMLARI)

Hükümetimiz, yerinden yönetim ilkesinin Devlet idaresinde esas ilke haline getirilmesi konusunda azimlidir. Genel İdare'nin Bölge Belediyeleri ile işbirliği içinde çalışmak ve tıkanıklıkları noktalarda sorunlarına çözüm bulucu bir işlev üstlenmesi gerekmektedir. Bu eğilim devletin küçültülmesi anlayışının doğal bir sonucu olarak algılanmalı ve iradi müdahale ile bu süreç yönlendirilmelidir. Bu anlayışla hareket eden Bakanlığımız döneminde, Bölge Belediyelerinin acil altyapı sorunlarını çözmek amacıyla "GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi" adı altında GAP İdaresi bütçesinde oluşturulan fondan, belli bir programla Belediyelere acil altyapı sorunlarında kullanılmak üzere malzeme yardımı yapılmaktadır.

Proje; GAP Bölgesi'ndeki Belediyelerin kanalizasyon, içmesuyu, yağmursuyu ve dere ıslahı gibi hayati önem taşıyan altyapı sorunlarının çözümü içerilmektedir. Altyapı onarım veya ilave inşaat işlerinde kullanılmak üzere çimento, demir, büz, içmesuyu borusu ve motopomp gibi malzeme yardımı, Valilikler aracılığıyla ilgili Belediyelere yapılmaktadır.

Hükümetimiz döneminde, 1997 yılı Temmuz ayı başından, 15 Ocak 1998'e kadar; Adıyaman'da 12 adet belediyeye 14 735 000 000.- TL, Batman'da 8 adet belediyeye 15 140 000 000.- TL, Diyarbakır'da 4 adet belediyeye 7 950 000 000.- TL, Gaziantep'te 12 adet belediyeye 13 800 000 000.- TL, Kilis'te 1 adet belediyeye 1 500 000 000.- TL, Mardin'de 20 adet belediyeye 30 788 000 000.- TL, Siirt'te 9 adet belediyeye 21 490 000 000.- TL ve Şırnak'ta da 13 adet belediyeye 42 850 000 000.- TL, Şanlıurfa'da 7 adet belediyeye toplam 8 000 000 000.- TL olmak üzere toplam 86 adet belediyeye 156 253 000 000.- TL'lık belediye yardımı yapılmıştır. Bu yardımlar 1998 yılında da devam edecektir.

V. KÜLTÜREL GELİŞMEYE İLİŞKİN FAALİYETLER

1. ACIRLI SİT ALANI ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

Hükümetimiz, tarihi değerlerimize sahip çıkmak ve sürdürülebilirlik yaklaşımıyla gelecek kuşaklara bu değerleri aktarmak konusunda daima kararlı bir tutum sergilemiştir. Bu yaklaşımla, Bakanlığımız döneminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki tarih, kültür, çevre değerlerinin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması doğrultusunda, eski dönemlerden beri kutsal alan niteliği taşıyan Elet Mevkii'nin (Acırlı-Mardin) turizm ve yöre insanının hizmetine sunulması amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı ve Kültür Bakanlığı'nın ortaklaşa gerçekleştirdikleri "Acırlı Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi"nin arazi etüdüleri **27 Eylül 1997** itibariyle tamamlanmıştır. Projenin tasarım çalışmaları, Kültür Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir.

2. BİRECİK, HALFETİ VE SURUÇ İLÇELERİNİN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ BELGELENMESİ PROJESİ

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin Bölge'de köklü ekonomik, sosyal ve kültürel değişimlere yol açacağı bilinmektedir. Bu değişimlerin kültürel yokoluşlara neden olmaması için taşınmaz kültür varlıklarının korunması, belgeleme ve yayın çalışmalarının yapılması amacıyla, GAP İdaresi Başkanlığı ve Hacettepe Üniversitesi ortaklaşa bir proje gerçekleştirmiştir.

Bakanlığımız döneminde, GAP İdaresi Başkanlığı ve Hacettepe Üniversitesi'nin **4 Ağustos 1997** tarihinde imzaladıkları protokolle başlayan "Birecik, Halfeti ve Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi Projesi"nde arazi etüdünün ilk bölümü tamamlanmıştır.

Bu çalışmalar, Hükümetimizin savunageldiği, geçmiş kuşakların mirasını gelecek kuşaklara aktarmak konusundaki tavizsiz tutumunun en iyi göstergeleridir.

3. BİRECİK ve KARKAMIŞ BARAJ GÖLÜ ALTINDA KALACAK YERLERDE ARAŞTIRMA, KAZI ve KURTARMA ÇALIŞMASI

Birecik ve Karkamış Baraj Gölü altında kalacak tüm arazinin taranarak kültür varlıklarının belgelenmesi, acil kurtarılması gerekli yerlerde kazı çalışmalarının yapılması, taşınabilir olanların taşınması, çalışma sonucu elde edilecek verilerin belgelenerek yayınlanması amacıyla 8 Eylül 1997 tarihinde GAP İdaresi ile Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü arasında bir protokol imzalanmıştır.

Çalışmalar kazı sezonunda başlayıp, Bölge sular altında kalıncaya kadar devam edecektir. Çalışmaları, Kültür Bakanlığı adına Gaziantep Müze Müdürlüğü yürütecektir.

4. HASANKEYF TARİHİ ve ARKEOLOJİK SİT ALANI ARAŞTIRMA, KAZI ve KURTARMA ÇALMASI

Ilısu Baraj Gölü altında kalacak olan Hasankeyf sit alanındaki toprak üstünde görülebilen mimari veya küçük buluntu türündeki bütün kültür varlıklarının tespiti, yer üstüne çıkarılması, belgelenmesi, verilerin yayımlanması amacıyla 1991 yılında çalışmalara başlanmıştır. Çalışmaları GAP İdaresi Kültür Bakanlığı ile birlikte yürütmektedir. Yörenin olağanüstü durumu nedeniyle 1992–1997 yılları arasında çalışma yapılamamıştır. 1998 yılında çalışmaların yeniden başlatılması hedeflenmektedir.

5. HARRAN ARAŞTIRMA, KAZI ve RESTORASYON ÇALIŞMALARI PROJESİ

1983 yılında Harran ören yerinde başlatılan çalışmalarla; kazı ve restorasyon çalışmalarına ek olarak Harran Ovasındaki höyüklerde sürdürülen araştırma, belgeleme, saptama, topografik çalışmalar, Harran tarihi ve kültürel dağılımı ile ilgili proje çalışmaları devam etmektedir. Çalışmalar sonucunda toplanan bilgiler yayımlanacaktır.

VI. GAP'A ULUSLARARASI KATILIM

Hükümetimiz, gurur kaynağımız olan GAP'ın dünya çapında tanıtımına büyük önem vermektedir. Bu yaklaşımla GAP'ın tanıtımı ve uluslararası örgüt ve kuruluşlarla ilişkilerinin geliştirilmesi Bakanlığımızın üzerinde hassasiyetle durduğu konuların başında gelmektedir. Başlangıçta GAP konusunda en hafif tabiriyle "çekimser" bir tutum sergileyen uluslararası camia artık GAP'la ilgilenir ve daha da ötesi, işbirliği içinde olmaya özenir duruma gelmiştir.

1. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KALKINMA PROGRAMI (UNDP) İLE GAP İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN ORTAKLAŞA GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA PROGRAMI

Bu Programın temel amacı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni etkileyen sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltmak için gerekli koşulların iyileştirilmesidir. Program, temel sosyal hizmetler (eğitim, sağlık, konut), cinsiyet grupları arasında eşitsizlik, kentsel yönetim, çevresel sürdürülebilirlik, kurumsal ve topluluk düzeyinde kapasite oluşturulması ve halk katılımı alanlarındaki pilot projeler aracılığıyla kalkınmanın insani boyutunu vurgulayacaktır. 28 alt projeden oluşan Programın toplam maliyeti 5.2. milyon Dolar'dır.

2. DÜNYA BANKASI (IBRD) FİNANSMANI İLE YÜRÜTÜLEN PROJELER

Dünya Bankası, GAP Bölgesi'ndeki kentsel ve kırsal altyapının geliştirilmesine ilişkin projelere katkı sağlamaktadır. Bu katkı, şu ana kadar iki proje için belirginleşmiştir. Bunlar; "Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-içi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi" ile "GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi"dir. Her ikisinin de Dünya Bankası standartlarına uygun Proje Hazırlama Danışmanlık Hizmetleri için ihale süreci GAP İdaresi'nce yürütülmektedir.

- Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-içi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi ile; Şanlıurfa-Harran Ovalarında 150 000 ha'lık alanda etkin tarım faaliyetlerinin, tarımsal teknolojilerin ve çevre açısından sürdürülebilir çiftçiliğin desteklenmesi ile tarla-içi geliştirme hizmetleri, köy yolları, içme suyu temini ve çiftçi eğitimi ve yayım konularında destek sağlanması amaçlanmaktadır.

Projeye ilgilenen firmalar ön yeterlilik değerlendirmesinden geçmiş olup, seçilecek firmalar için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir. İhalenin ikinci aşamasını başlatmak üzere, ilgili firmaların tekliflerini vermeleri beklenmektedir.

Bu proje için Dünya Bankası'ndan 300 000 \$ hibe finansman sağlanmıştır.

- GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi ile; Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Siverek'te

Katı Atık Yönetimi, 9 yerleşmede (Çınar, Dicle, Hilvan, Mazıdağı, Savur, Ömerli, Viranşehir, Yeşilli-Kabala ve Ziyaret) Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi, 2 yerleşmede (Mardin-Acırlı, Şanlıurfa-Ceylanpınar) Arazide Atıksu Arıtma Tesisi projesi, 55 yerleşmede Klorlama Tesisleri (dezenfeksiyon) ve Diyarbakır'da Kentsel Planlama Çalışması için Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) kurulması gibi çevresel öneme sahip konuların projelendirilmesi ve finansmanı için teknik yardım sağlanması amaçlanmaktadır.

İlk etapta, 150 000 \$'lık Avusturya Hükümet Fonu proje hazırlıklarının 1. Aşaması için Dünya Bankası tarafından temin edilmiş ve hazırlık çalışmaları başlatılmıştır.

Proje hazırlıklarının 2.aşaması için de, Dünya Bankası'ndan 391 500 \$ hibe finansman sağlanmıştır.

3. AVRUPA BİRLİĞİ (EU) İLE MALİ İŞBİRLİĞİ

- GAP Bölgesi'nin Sosyal ve Ekonomik Kalkınmasına Destek Projesi: Genel anlamda, sulu tarım ve hayvancılık konularındaki potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi için Bölge koşullarının iyileştirilmesini amaçlayan proje; MEDA Programı kriterlerine uyumlu olarak hazırlanıp Avrupa Birliği'ne iletilen projelerden biri olup, Avrupa Birliği tarafından bu projeye yaklaşık 33 milyon ECU tutarında katkıda bulunulmasına sıcak bakılmaktadır. Yapılan proje teklifleri Avrupa Birliği PEM Engineering Management GmbH uzmanları tarafından değerlendirilmektedir.

- GAP Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Projesi: GAP İdaresi'nin kentsel planlama ve proje hazırlama kapasitesinin güçlendirilmesi için, Dünya Bankası ve GAP İdaresi'nin beraberce hazırladığı 2.4 milyon \$ karşılığı ECU tutarında bir teknik yardım programı önerisi Avrupa Birliği ile müzakere edilmiş ve uygun görüşü belirlenmiştir. Programın amacı, GAP için genel bir kentsel gelişme programının oluşturulması ve programın kapsamındaki en öncelikli üç projenin hazırlanmasıdır.

4. ALMAN TEKNİK İŞBİRLİĞİ KURULUŞU (GTZ) İLE İŞBİRLİĞİ

Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ), GAP Bölgesi'ne yönelik "Sosyo-Ekonomik Danışmanlık" adı altında bir proje geliştirmeye başlamıştır. Bu amaçla, GTZ, Eylül ayı başında Şanlıurfa'da, GAP İdaresi'nin, ilgili kamu kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımı ile bir Workshop düzenlemiştir. GAP İdaresi'nin uygulayıcı kuruluş olarak belirlendiği bu proje çerçevesinde, çeşitli alt projelerin oluşturulması çalışmaları sürmektedir.

5. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GIDA ve TARIM ÖRGÜTÜ (FAO) İLE İŞBİRLİĞİ TESİSİ

GAP'ın tanıtılması, GAP ile FAO arasında işbirliği olanaklarının araştırılması ve GAP'taki tecrübelerin FAO'ya aktarılması olanaklarının araştırılması amacıyla FAO'yla işbirliği tesis edilmiştir.

Bu amaçla, GAP-FAO kırsal kalkınma programı başlığı altında bir dizi projenin geliştirilerek ortaklaşa uygulanması için çalışmalar başlatılmıştır.

VII. TANITIMA İLİŞKİN FAALİYETLER

1. *INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE'UN DÜZENLEDİĞİ SU ZİRVESİ*

Bakanlığımız döneminde, International Herald Tribune Gazetesi'nin 30 Eylül-1 Ekim 1997 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlediği "Dünyada Su:

IHT Uluslararası Su Zirvesi'nde

Geleceğe Dönük Finansman" başlığı ile toplanan ve çeşitli ülkelerden konularında uzman pek çok bilim ve siyaset adamının katıldığı uluslararası konferansın düzenlenmesi ve içeriğinin belirlenmesine diğer kamu kuruluşları ile birlikte Bakan düzeyinde katılmıştır.

Konferans, Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman DEMİREL'in yaptığı bir konuşma ile açılmıştır. GAP'tan sorumlu Devlet Bakanı sıfatıyla bir konuşmayla katıldığımız Konferansta dünyada kıt kaynak olarak tanımlanan ve acil çözüme kavuşturulması gereken su ve su kaynaklarını geliştirme projelerinin finansal boyutunu tartışılmış; konuyla ilgili özel sektör temsilcileri, bürokratlar ve farklı ülkeleri temsil eden siyasetçiler Konferans vesilesiyle bir araya gelmiştir.

2. ÜÇÜNCÜ ATATÜRK BARAJI SU SPORLARI ŞÖLENİ

Atatürk Baraj Gölü, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin zengin kültürüne yeni ufuklar açan önemli bir coğrafi değişimin simgesidir. Yöre insanının "deniz" olarak adlandırdığı, 817 kilometre karelik baraj gölü, gündelik yaşantıyı her geçen gün daha fazla etkilemektedir. Üç yıldır yapılmakta olan ve ileriki yıllarda kapsamı genişletilerek devam ettirilecek olan "Atatürk Barajı Su Sporları Şölenleri" Güneydoğu Anadolu'nun kültürünü, spor bağlamında geliştirmesi beklenen önemli bir etkinliktir.

GAP İdaresi Başkanlığı, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, DSİ Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ayrıca Şanlıurfa ve Adıyaman Valilikleri tarafından desteklenen Atatürk Barajı Su Sporlarının üçüncüsü bu yıl **3-4 Ekim 1997** tarihinde gerçekleşmiştir. Kürek, yelken ve yüzme dallarında yapılan şölenlere ikinci yıl sualtı sporları, bu yıl da kano sporu eklenmiştir.

III. Su Sporları Şenliği

3. ŞIRNAK GAP KÜLTÜR VE SPOR HAFTASI

GAP Bölgesi'nde kültürel ve sportif faaliyetleri yaygınlaştırmak, toplumsal birlikteliği sağlamak amacıyla, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Şırnak Valiliği tarafından **20-24 Ekim 1997** tarihleri arasında 1. Şırnak GAP Kültür ve Spor Haftası düzenlenmiştir. Hafta boyunca GAP fotoğraf sergisi, atletizm, halk koşusu, satranç, masa tenisi, bilek güreşi turnuvaları, ayrıca folklor ve tiyatro gösterileri yapılmıştır.

4. HASAT ŞENLİKLERİ

GAP Bölgesi'nde sulamaya açılan alanlardaki yayım faaliyetleri kapsamında her yıl emekleri değerlendirmek, çiftçilerin ve Bölge'de yaşayanların, ayrıca bu çalışmalarda katkısı olan kurum ve kuruluşların heyecanlarını yansıtmak, GAP'ı ve getirdiği gelişmeleri tanıtmak amacı ile "Hasat Şenlikleri" düzenlenmektedir.

İlgili illerin Valilikleri ve ağırlıklı olarak GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü tarafından ortaklaşa yürütülen ve ilk kez 1995 yılında yapılan Şenlikler çerçevesinde bu yıl **5 Ekim 1997** tarihinde **Şanlıurfa Harran Sulaması**, **6 Ekim 1997** tarihinde **Mardin'de Derik-Dumluca Sulaması** olmak üzere iki ilde Hasat Şenliği yapılmıştır.

Hasat şenliklerinde 1997 yılında sulamaya açılan sulama alanlarından sahada en iyi ürünü yetiştiren, ileri teknolojileri uygulayan, çok yönlü tarım yapan ve sulu tarımın gereklerini yerine getiren çiftçiler arasında dereceye giren ilk üç çiftçiye çeşitli ödüller verilmiştir.

Ayrıca bu yıl ilk defa GAP İdaresi finansörlüğünde ve Tarım İl Müdürlükleri kanalıyla, Mardin İli Derik İlçesi'nde "Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Yükseltilmesi Projesi" kapsamında, arıcılığı geliştirmek ve çiftçiye ek gelir getirmesi amacıyla Temmuz ayında dağıtılan kovanlardan elde edilen ilk ürünler, Mardin İli hasat şenlikleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve en iyi ürünü elde eden çiftçiler ödüllendirilmişlerdir.

5. "GAP: GÜNEYDOĞU'NUN GERÇEKLEŞEN RÜYASI" BELGESELİ

Bölge'de GAP ile değişen yaşamı aksettiren bir dokümanter çalışmanın gerekliliği düşüncesinden hareketle, GAP İdaresi'nce TRT'ye yaptırılan ve 1996 Ekim ayında çekimlerine başlanan "GAP: Güneydoğu'nun Gerçekleşen Rüyası" belgeseli tamamlanarak yayına girmiştir.

GAP Belgeseli Cumhurbaşkanlığı Resepsiyonu

45'er dakikalık 9 bölümden oluşan Belgesel'de; GAP'ın etkilediği Bölge'nin toplumsal yapısı, Proje'nin kırsal alanda neleri nasıl değiştireceği, GAP illerinde Proje ile başlayan ekonomik canlılık, sanayileşmeye dönük kıyırdanışlar, göç ve kentleşme sorunları işlenmektedir:

Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde **17 Ekim 1997** günü Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman DEMİREL'in himayelerindeki bir resepsiyon ile hem yerli ve yabancı basına, hem de yerli yabancı pek çok davetliye tanıtılan Belgesel, 3 Kasım 1997 tarihinde GAP-TV'de, 4 Kasım 1997 tarihinde ise TRT-1'de yayına girmiştir.

6. İSRAİL İLE KIRSAL KALKINMA ALANINDA İŞBİRLİĞİ

Sadece Bölge halkının değil, tüm ülkenin yarınlarını aydınlatacak olan GAP ile ilgili çalışmalar hem komşu devletler hem de birçok ülke tarafından yakından takip edilmekte; GAP'ın ufkunun genişletilmesi için pek çok ülke ile işbirliği yolları aranmaktadır. Bu ülkelerden biri de İsrail'dir. Bakanlığım döneminde İsrail ile ilişkilere özel önem verilmiş, kırsal kalkınmada sağlanacak gelişmeler için yeni işbirliği yolları arayışı içine girilmiştir. Bakanlığımızın toplam kalite yönetimi anlayışı gereği, bağlı kuruluşlarımızda çalışan personelin meslek içi eğitimi üzerinde ciddiyetle durmaktayız. Bu yaklaşım, bizleri işbirliğinin boyutlandırılmasına sevk etmiş ve insan kaynaklarımızın zenginleştirilmesi doğrultusunda İsrail'le ortak eğitim programları hazırlanmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu çerçevede, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığından İsrail'e eğitim amacıyla iki heyet gönderilmiştir. İlk olarak, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı koordinatörleri, DSI ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüklerinden birer yöneticiden oluşan 16 kişilik bir heyet, **26 Ekim - 5 Kasım 1997** tarihleri arasında, İsrail Hükümeti'nin davetlisi olarak İsrail'de bir eğitim seminerine katılmışlardır. **18 Aralık 1997-8 Ocak 1998** tarihleri arasında İsrail'e eğitim seminerine gönderilen 30 kişilik ikinci heyet ise GAP uzmanları, Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsü'nden ve Batman ile Urfa Tarım İl Müdürlüklerinden birer görevliden oluşturulmuştur.

Seminerlerin amacı, GAP İdaresi personelinin toplam kalite standartları yönünden geliştirilmesi, İdare'nin yönetim, planlama ve verimlilik açısından kapasitesinin artırılması olmuş ve bu amaca ulaşılması yönünde ciddi bir başarı kazanılmıştır.

7. BELGESELLER

Şüphesiz, Bölge'de yapılmakta olan çalışmaların başarısı, bu etkinliklere Bölge halkının tam katılımından geçmektedir. Tanıtım çalışmalarının önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Bakanlığımız döneminde bağlı kuruluşumuz GAP İdaresi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, çalışmalarını hem Bölge'de hem de ülke genelinde tanıtılabilmek için TRT Kurumu ile işbirliği halinde belgeseller yaptırmıştır. Bunlar Halfeti, ÇATOM ve GAP-GİDEM Belgeselleridir.

"**Halfeti**" belgeseli ile özellikle GAP Bölgesi'ndeki katılımcı uygulamaları ayrıntılarıyla halka tanıtmak, bu katılımı TV programları kanalıyla daha geniş kitlelere yaymak amaçlanmıştır.

"**Çok Amaçlı Toplum Merkezleri-ÇATOM**" belgeseli ile Bölge'deki ÇATOM'ları tanıtıcı ve bunlarla birlikte Bölge'de değişen sosyo-ekonomik yaşamı belgeleyecek bir belgesel yaptırılmaktadır.

"**GAP-GİDEM**" belgeseli ile Bölge'deki GAP-GİDEM'leri tanıtıcı ve bunlarla birlikte Bölge'de değişen sosyo-ekonomik yaşamı belgelemek amaçlanmaktadır.

8. BÖLGE'YE ZİYARET PROGRAMLARI VE YAYINLAR

Hükümetimiz, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin dev boyutlu fiziki tesislerinin yanı sıra, entegre yapısı, sürdürülebilir kalkınma felsefesi ve insana dönük hedefi ile dünyaya tanıtılmasına özel bir önem ve ağırlık verilmektedir. Bakanlığımız, Proje'nin ülkemiz insanına ve özellikle bu yöreye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı iş çevrelerine yönelik tanıtımının, uluslararası sermayeyi GAP Bölgesi'ne çekmek ve Bölge'yi bir yatırım odağı haline getirmek hedefine yönelik olmasına özen gösterilmesi gerektiği görüşündedir. GAP'ın tanıtımı konusundaki en yoğun çalışmalar, Böl-

ge'ye düzenlenen ziyaret programları oluşturmaktadır. Bu programlar kapsamında, Bakanlığım döneminde Bölge'yi 18 yabancı 20 Türk heyet ziyaret etmiştir.

Bakanlığımız döneminde GAP'ı iç ve dış basında tanıtıcı yayınlara büyük ağırlık verilmiş, GAP İdaresi'nin süreli yayını olan GAP Dergisi dışında 7 adet Türkçe, 7 adet İngilizce yayın çıkarılmıştır. GAP Dergisi, 1997 Sonbahar sayısından itibaren, uluslararası platformlarda GAP'ı daha iyi tanıtabilmek amacıyla Türkçe-İngilizce iki dilde yayımlanmaya başlamış ve Dergi gerek baskı kalitesi ve görsel açıdan gerekse içerik bakımından uluslararası standartlara uyumlu hale getirilmiştir. GAP İdaresi'nin yayınları GAP'ı tanıtım hedefine önemli ölçüde ulaşarak, yerli ve yabancı basında yankı yaratmıştır.

Kralkızı Barajı Su Tutma Töreni

VIII. BAKANLIĞIMIN DEVLET-VATANDAŞ KUCAKLAŞMASINA YÖNELİK FAALİYETLERİ

1. DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİNDE KÖYE DÖNÜŞ VE REHABİLİTASYON PROJESİ

Son yıllarda başta güvenliğin tam olarak sağlanamaması olmak üzere çeşitli nedenlerle Bölge'de yaşanan göç olayları büyük çaplı toplumsal sorunları da beraberinde getirmiştir.

Bölge'de göç edenlerin yaşamlarını idame ettirmek üzere geldikleri merkezlerde nüfus alabildiğine artmış; bu merkezler yaşanan olağanüstü nüfus hareketliliği sonucu altından kalkmaları kendi imkânları dahilinde olmayan iktisadi, sosyal, psikolojik ve güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Göç edenlerin köylerinde yaptıkları sınırlı tarım ya da hayvancılığın dışında bir mesleklerinin olmaması ve net bir tüketici konumunda olmaları sıkıntıların daha da artmasına neden olmuştur.

Bakanlığımca yapılan çalışmalarda bu sıkıntıların en aza indirilmesi ve terörden doğrudan ya da dolaylı olarak zarar görenlerin yaralarının sarılması iâşe ve iskân ile sağlık ve eğitim gibi sorunlarının kısa zamanda giderilmesi konusunda çalışmalar başlatılmış; bu amaçla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde "KÖYE DÖNÜŞ VE REHABİLİTASYON PROJESİ" hazırlanmıştır.

Bu proje ile kırsal alanda bugüne kadar;

- Yetersiz sosyal alt yapı,
- Yerleşim altyapısı,
- Toprak sahipliliği,
- Hayvancılığa dayalı geçimin zorlaşması,
- Terör ve güvenlik koşulları,

gibi nedenlerle köylerinden, yaşadıkları yerleşim birimlerinden göç etmek zorunda kalan ailelerden gönüllü olarak geri dönmek isteyenler için;

- Arzu ettikleri yerleşmelerde,
- Konut,
- Kırsal alt yapı,
- İstihdam olanaklarının sağlanması amaçlanmıştır.

Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesinin kapsamını konutun yanı sıra eğitim, sağlık, altyapı, gelir getirici faaliyetler ile insani amaçlı diğer yardımlar oluşturmaktadır.

Bakanlığımızca yapılan ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce 2510 sayılı İskân Kanunu Hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilecek olan bu projede hedef, çeşitli nedenlerle köylerinden uzaklaşan ve son derece sağlıksız koşullarda yaşamlarını sürdürmeye çalışan aileler ile okul çağındaki çocuklar ve kadınlarla işsizlerin sorunlarının rehabilitasyon çerçevesinde en aza indirilmesidir.

I. aşama uygulamasının öncelikli olarak bu sorunların yoğun olarak yaşandığı Şırnak, Diyarbakır, Bingöl ve Hakkâri İllerinde uygulanması düşünülen bu proje, aynı zamanda entegre bir kalkınma projesi olacaktır.

KÖYE DÖNÜŞ VE REHABİLİTASYON PROJESİ

1. AŞAMA UYGULAMASINDA 1998 YILI YATIRIM PROGRAMINDA BULUNAN İL VE YERLEŞİM YERLERİ

İLİ	KÖY SAYISI	AİLE SAYISI	TOPLAM NÜFUS	Geriye Dönüş Sağlanacak Yerleşim Yerleri
BİNGÖL	7	143	675	Koşan, Karapolat, Karaoluk, Şehittepe, Demirkanat, Yukarıserinyer, Ölmez
DİYARBAKIR	2	55	449	Ayhan, Karşıbağlar,
HAKKÂRI	2	297	4010	Koryürek, Narlı
ŞIRNAK	12	579	3990	Üçkiraz, Yoğurtçular, Seslice, Hendek, Taşdelen, Kayadibi, Ballıköyü, Çobankazanı, Gedik, Taşkonak, Yağışoymak, Koyunbaba
TOPLAM	23	1074	9124	

2. TEKERLEKLİ SANDALYE KAMPANYASI

Güneydoğu Anadolu Bölgemizde yaşanmakta olan göç ve işsizlik sorunu vatandaşlarımızın ekonomik ve sosyal yaşamları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Kırsal kesimden kentsel alanlara doğru göç nedeniyle Devlet eliyle ve Yerel İdareler tarafından verilen pek çok hizmet tatminkâr seviyelerde değildir. Böyle bir sosyo-ekonomik yapıdan en olumsuz etkilenenler ise hiç şüphesiz özürlü vatandaşlarımızdır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde doğuştan ya da sonradan olma bedensel özürlü vatandaşlarımızın toplumsal hayata katılımlarını artırmak ve kendine yeter bir hale gelme yolundaki çabalarına katkı sağlamak düşüncesinden hareketle, bu konuda geniş bilgi ve tecrübe birikimine sahip olan Diyarbakır "Spastik, Zihinsel ve Bedensel Özürlüler Derneği" ile işbirliği halinde Bakanlığımız tarafından "Tekerlekli Sandalye Kampanyası" düzenlenmiştir.

Kampanya'ya kamu kurum ve kuruluşları ile hayırsever vatandaşlarımız yoğun bir ilgi göstererek önemli sayılabilecek ayni ve nakdi bağış yapmışlardır. Bakanlığımızca teknik ve mali yönden araştırmalar neticesinde, Bölge şartlarına en uygun aracın seçimi yapılmıştır. Bu araçların imalatı sürdürülmektedir.

Tekerlekli sandalyeler, imalatın tamamlanmasını müteakip önümüzdeki günlerde bir program dahilinde ve sadece özürlü vatandaşlarımız bakımından değil, bir bütün olarak Bölge'de Devlet-Vatandaş kucaklaşmasına vesile olacak şekilde, düzenlenecek törenlerle dağıtılacaktır.

S O N S Ö Z

İçinde yaşadığımız günler yalnızca bir yüzyılın değil, bir binyılın da dönüm noktasıdır. Ulusumuz tüm dünyada çalkantılara yol açan bu dönüm noktasından geçerken, 75 yıl önce Cumhuriyetimizin kurulduğu günlerdeki inanç ve azmini tazelemiş; Hükümetimizin atılımları sayesinde başarılarıyla öğünen, çalışmaktan yılmayan, kendine güvenen özüne dönmüştür.

Ulusumuzu eşitlikçi, katılımcı bir kalkınma modeliyle yarınlara taşımayı amaçlayan Hükümetimizin görüşüne göre, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ne yönelik kalkınma hedeflerine ulaşılabilmesi için finansman sorunu dışında çözülmesi gereken bir sorun daha vardır: Kalkınma hamlesinin Bölge halkına mal edilmesi. Amacımız, bu doğrultuda çalışırken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki merkezi kamu kuruluşlarının, taşra örgütlerinin, yerel yönetimlerin ve özel kuruluşların eşgüdümlenmiş çalışmalarını tek bir hedefe yöneltmektir: Bu Bölgeler ile yurdumuzun diğer bölgeleri arasındaki kalkınmışlık düzeyi farkını ortadan kaldırmak.

55. Cumhuriyet Hükümetimiz, Ülkemizde demokrasiyi tüm kurum ve kurallarıyla kurumsallaştırmayı ilke edinmiştir. Demokratikleşme, vazgeçemeyeceğimiz, ödün veremeyeceğimiz baş hedefimizdir. Dünyadaki eğilime uygun olarak yönetimin yerelleştirilmesi, demokratikleşme hedefimizin ön koşuludur. Bakanlığımız uhdesindeki kuruluşların bu anlayışla yeniden yapılandırılması ve Bölge halkı ile kucaklaşmasının sağlanması yaklaşımı bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Bu kısa icraat özetinin Bakanlığımızca gerçekleştirilenlerin altına atılmış bir imzadan çok, yapacaklarımızın taahhüdü olarak yorumlanmasını dileriz.

